

ESZTER

írta DEÁK KÁROLY

Farkas Eszternek

Aztán megint a lombok, a csönd és a zöld szédítő káprázata: Paál László-stílusban fatörzsek az erdő mélyén.

Amint a Krónikás a lombok közül bekanyarodott egy ösvényszerű labirintusba, már a második padon talált valakit. Meghökken, mert a lány alig tizenkét éves lehetett, s az eget bámulva üldögélt az óriás magányban. Ápolt, szőke leányka volt, talpig fehérben.

A Krónikás, bár fájtak térdei egy várható időváltozástól, csaknem jókedvre derült. Amint közelebb lépett, jóhiszemű derűt látott a kislány szeme kékjében, félelem nélküli bizalmat, valami hamvas békességet, mint akit még soha nem ért csalódás.

A Krónikás azonnal elővette jegyzetfüzetét, s csak úgy állva, ezt firkantotta bele: *„Aki gonosz, az egyúttal gyanakvó, és félni is csak annak jut eszébe, akinek a lénye félelmet ébreszthet más emberekben. De én ma láttam egy kislányt, aki nem félt és nem volt gyanakvó.”*

Mikor befejezte, szó nélkül leült a kislány mellé, s elé tartva az írást, így szólt: – Mikor megláttalak, ezt írtam ide: rólad írtam, elolvashatod.

A kislány egy pillanatra a Krónikásra emelte szemét, majd az elébe tartott sorokat nyugodtan elolvasta.

– Persze, nem tudom, hogy kerülsz e néptelen tájra, ahol... Ha bántani akarna valaki... Mert akadnak nálam romlottabb fickók is, akik nem tudják tisztelni ezt a jóhiszeműséget, ezt a nyugodt, ifjúi derűt... Miért vagy ilyen egyedül itt, ha szabad kérdeznem? Hozzád képest én már bácsi vagyok, hiszen a lányom lehetnél, ezért talán illik is, hogy felelj a kérdésekre.

– Anyukámmal elkerültük egymást. Most innen nem mozdulok el, ugyanis, ha két ember két különböző helyen keresi egymást, akkor sohasem találkozhatnak.

– Ez logikus, csakugyan. De mi történik, ha nem gondol arra, hogy te itt nyugodtan várod? És ha nem talál meg?

A kislány megvonta vállát.

– Ha nem talál meg, akkor majd egyedül hazamegyek.

– Hát nem félsz?

– Kitől félsz? – kérdezte, majdnem csodálkozva.

– Hát a rossz emberektől. Ebben az őserdőben.

Figyelmesen nézett a Krónikásra.

– Én azt hiszem, bácsi, hogy még egy igazi őserdőben sincsenek rossz emberek.

Vagy talán ott a legkevésbé.

– És ha esetleg én vagyok a legrosszabb ember?

A kislány csaknem fölényesen mosolygott.

– A bácsi nem rossz ember, csak –

– Csak...? – érdeklődött a Krónikás. – Most már mondd meg, ha elkezdted.

Egész nyugodtan mondjad.

Lehajtotta finom fejét. Egy rövid szárú virággal játszott.

– Csak olyan... fáradt. Pedig nem öreg: az öregember szeme más.

Nagy, lila pánt feszült ki az égen. A kislány körözött a padon.

- Attól olyan fáradt, mert mindig önmaga ellen küzdött.
- És ettől – kérdezte a Krónikás – el lehet fáradni is?
- Szép, tiszta körmeit piszkálta.
- Ettől lehet a legjobban elfáradni, bácsi.
- Honnan tudod? Mondta ezt neked valaki?
- Nem mondta senki. De én megfigyeltem az embereket. Nagyon kevés ember van, aki ennyire fáradt. Mert önmaga ellen már alig-alig küzd valaki.
- Hát ez igaz. Tudsz zongorázni?
- Tanulok.
- Zongorád van vagy pianínód?
- Zongorám.
- Mit játszol mostanában?
- Mostanában, . . . ? Scarlatti-szonátákat, Bach-invenciókat, Mozart A-dúr szonátáját, amelyekben a Török induló van.
- És Beethovenből?
- Megvonta vállát.
- Még nehéz. Az opus 2. három szonátáját próbálgatom, a korai B-dúrt és az Adagiót a *Mondschein*-szonátából. Bár ebből már az Allegretto is megy valahogy. A Prestónak kell még néhány hét. A romantikusok is nagyon nehezek, Franck átiratai és Debussy is.
- Hány éves vagy?
- Tizenegy múltam.
- Mit olvastál utoljára?
- Arany János balladáit; Török Gyula és Csáth Géza novelláit, Kosztolányitól a Pacsirtát, Babits Jónás könyvét, Ambrus Zoltán válogatott novelláit. – Még a Toldi estéjét, negyedszer, aztán Shakespeare-től a Szentivánéji álmot és a Téli regét. Na és a Vihart még. Apu azt mondta, várjak vele, nem fogom megérteni. Én viszont azt nem értem, mit nem lehet ebben megérteni?
- Ezt mind mostanában olvastad?
- Igen, az utóbbi három hétben.
- S amellet zongorázol is?
- Mindennap három-négy órát.
- Művésznek készülsz?
- Nem. Soha nem leszek művész.
- Miért?
- Amiért oly sokan: az az egy hajszál hiányzik.
- És azt ki mondta neked, hogy soha nem leszel művész?
- Senki. Épp az ellenkezőjét mondták, de én mindig tudtam, hogy tévednek.
- Hogy hívnak? – kérdezte, hirtelen, a Krónikás.
- Haynal Eszternek.
- Eszter. Jó név. Valahogy megbízható név. De élni borzalmas, Eszter.
- Felnézett az égre.
- Ezzel már sokan vigasztalták magukat, miként a bácsi is.
- A Krónikás meghökkenve nézett rá.
- Különös dolgokat mondasz, Eszter.
- Különös? – nézett fel hirtelen. – Én úgy magamtól nem mondok semmit.
- És amit eddig mondtál?
- Azt se én mondtam.
- Hát ki? – álmétkodott a Krónikás.

– A hang.
– Miféle hang?
– Amelyik mindig szól, bent. Mi csak ismételjük.
– Mit beszélsz? Csak ismételjük?
– Igen. Ha jól figyelünk, minden nehézség nélkül tudjuk ismételni. Csak rá kell hallgatni, ennyi az egész. A nap minden órájában ismételhető. De a bácsi azt mondta: az élet borzalmas.

Játszott a virággal.

– Aki ilyesmit mond, nem figyelte meg a hangot.

A Krónikás mereven nézett rá.

– Eszter, ijesztő vagy.

Ő nevetett.

– Vagy beteges a fantáziám? Apukám ezt szokta mondani.

– Eszter. És mit csinálnál, ha valaki például keresztülszúrná az Istent?

Figyelmesen nézett.

– Azt nem lehet.

– Miért nem?

– Mert csak azt tudjuk bántani, aki fél. Őt nem.

– Eszter... Ennél talpraesettebb választ...

Csöndben volt; megnézte kis karóráját.

– Menjünk? – kérdezte a Krónikás. – Hol lakol, Eszter?

– A Kuruclesi úton.

– Az bizony szép vidék. És nincs is messze.

– Ott születtem.

– Ki volt Stravinsky?

– Zeneszerző – mondta, és felállt. – Még él, Párizsban.

A Krónikás csaknem zavarban volt.

– Elkísérhetlek? – kérdezte, de azonnal hozzátette – Hiszen kötelességem. Indulhatunk is, Eszter.

– Arra tetszik jönni? – kérdezte.

– Természetes.

S elindultak. A Krónikás pillanatok alatt felmérte így, állva. Szép növésű kislány volt, álmatag kissé, bájos és valahogy szórakozott.

– És mondd: Bartókról is hallottál?

Bólintott.

– Őt is hallottam: a zenéjét.

– És nem félsz tőle?

– Dehogyan – mondta csodálkozva. – Bach és Beethoven mellett ő az, aki nem mond semmiféle hazugságot.

– Hát van olyan zeneszerző, aki hazudik?

– Sok, nagyon sok, még a híresek között is.

– Mondom: bámulatos vagy.

– Wagner is sokat hazudik.

– És César Franck zenéje milyen?

– Franck zenéje tiszta, mint az arany. Soha nem hazudik.

Egy percig szótlánul haladtak. Nem néztek egymásra. Már majdnem sötét volt.

– Bizony, a lányom lehetnél, ha – de mindegy. Az első lény vagy a világon, aki megmoccantott bennem némi apai ösztönt. Némi? Milyen nagyképű az ember. Kifejezett ilyesmit, az ördögbe is. Vén szamárvagyok, de soha, egyetlen pillanatig sem

gondoltam arra, hogy jó volna valami gyerek, utód – vagy efféle. . . Micsoda szármarságokat beszélek, ne haragudj. De te. . . Szóval –

Kis mosollyal felnézett a Krónikásra, de az tovább fecsegett.

– Hogy mi lesz belőled, nem tudom. Félelmetes vagy. De azért boldogan vállalnálak. Tudod te, mi az a szkizofrénia?

– Nem tudom.

– Hát egy olyan betegség, amit az ilyen rendkívül értelmes és tehetséges. . . Szóval. . . Nem számít. A lényeg az, hogy te is itt vagy, és én is itt vagyok. Mindig tudtam, hogy még következik valami, mielőtt. . . Ez a szép este például. Harminchét elmúltam már. Nézd ezt a pazar villát. Többször is laktam hasonló, szép helyeken. A Naphegyen, a Pasaréten például, s Pestszentlőrinc villanegyedében. Öregszem? Mindegy. Tudod te, mi az, hogy nyári este? Biztosan; félelmetes, hogy minden lényeges dolgot tudsz. Bizonyára ismered Leonardo Ónarcképét, a b-moll fűgát, vagy egy vigasztaló simogatást. És mindent tudsz rólam, pontosabban: csaknem mindent. Mondd. . . Tudnál szeretni kicsit?

Már sötét volt egészen. Itt-ott denevérek röpködtek. Amott, a fák között, egy kastélyszerű építmény. Összehangolták lépteiket. Az elhangzott kérdés a levegőben úszott, lágyan, mint az ökörnyal. Lassan felbukkant az első szabályos utca. Eszter lehajtott fejjel ment, álmatagon. Aztán megszólalt, anélkül, hogy felnézett volna.

– Nagyon szeretnék csinálni valamit a bácsi kedvéért.

– Tudom, Eszter, de nem lehet. Semmit nem lehet csinálni.

Ketten is jöttek szemközt. Eszter nem figyelt rájuk. Inkább, mintha közelebb simult volna. Mintha védeni akarna valakit. Nagyon szomorúan-így szólt.

– Én is tudom. Semmit. Kár.

Orvugatást végzett egy kutya a kerítés mögül. Egyikük sem rezzent.

– Néha elnézem a csillagokat, Eszter. Ilyenkor tisztán szól bennem a hang. Bizony, néha hosszú ideig tisztán szól bennem.

– Tudom – bólintott a lány. – A bácsi nem érti félre. De néha nem engedelmeskedik. Ezért olyan szomorú. És beteg. Mint anyuka. Ő alig hallja. Félreérti. Mint aki egy tányért akar kivenni a szekrényből és mindig valami más akad a kezébe. Sajnálom őt, mint egy kicsit a bácsit is.

– Tudom. Ezért mi most először és utoljára találkoztunk.

Kicsit lehajolt és nézte a kislány arcát.

– Nekem a számalom: kevés.

– Igen – bólintott Eszter szomorúan.

– De volt úgy is, hogy nagyon szerettek. Többször is. Ez viszont sok volt.

– Sok, tudom. . . De gyakran a kevés ad nyugalmat.

– A nyugalom, Eszter, szegényen.

– A nyugtalanság, bácsi, bűn.

– Lehet. De hullámlás és kavargás: ebből állt az életem. Ezért írtam, kizárólag ezért.

– Igen.

– De mást kérdezek. Mit tennél akkor, ha valaki igazságtalanul bántana téged? Felnézett.

– Ó, már volt ilyen. Nem is egyszer.

– És mit csináltál ilyenkor?

– Semmit, bácsi.

– Nem is haragudtál arra, aki bántott?

Csodálkozva nézett.

- Dehogy. Sajnáltam inkább.
- Sajnálta?
- Igen. Nem elég baj, hogy igazságtalan, még haragudjam is'rá?
- Eszter. . .
- Abban a házban, télen, öngyilkos lett egy asszony.
- Ūhüm. Ki a legkedvesebb poétád?
- Méreggel. Mikor elvitték a mentők, el volt torzulva az arca.
- Például a magyarok közül?
- Azt hiszem, hogy Arany.
- Ismersz külföldi költöket?
- Igen, egy keveset.
- Mégis, kiket?
- Neveket mondjak? Poe, Mallarmé, Hölderlin, Rilke. . .
- És Goethe?
- Számomra még nem kötelező a nagyképűség, így meg merem. . .
- Mondd, te is szereted a nyarat?
- Nagyon. Meg az őszi idöket. A bácsi tudja, hogy miért él?
- A Krónikás, meglepetten.
- Talán.
- Egész lassan mentek tovább. Egyszerre néztek fel a csillagokra.
- Csak talán? Az baj.
- Miért? - villant a Krónikás szeme. - Te tudod, miért élsz?
- A kislány megint visszanézett és bölintott.
- Ami össze van gyürödve, azt ki kell simítani.
- Hát lehet azt? Eszter!
- Komolyan bölintott a lány.
- Legtöbbször. Milyen tiszta a Tejút most. Ezt hívják Galaktikának?
- Igen. De én össze vagyok gyürödve, Eszter.
- A kislány most a Göncölszekeret nézte.
- Ūk nincsenek összegyürödve - mondta.
- És engem nem tudsz kisimítani?
- Le kellett hajolniok, mert egy fűzfa csüngött az útra. A kislány hirtelen megállt.
- Én itthon vagyok.
- Kár, Eszter; ilyen hamar.
- Kár. Apu szobájában ég a villany. A nappaliban is: anyuka már itthon van.
- Nehéz felelned a kérdésemre?
- Nézték a házat. Felül vendégszoba, pöttöm erkéllyel. Az előkert tele virággal.
- Eszter lehajtotta fejét.
- Nehéz - mondta egészen halkán, és megfogta a Krónikás kezét. Szótlanul álltak sokáig. Aztán felnézett Eszter. Gyöngéden, végtelen komolyan.
- Én egy buta lány vagyok. Csak annyit tudok, amennyit enged a hang.
- Nehéz eset vagyok? - mosolygott keşerüen a Krónikás. - Túlzottan összegyürtem magam?
- Eszter a házat vizsgálta. De fogta a Krónikás kezét. Csend volt a kertben. S hirtelen visszanézett. Nagyon szelíden mondta.
- Túlzottan.
- A Krónikással forgott a világ. Kis tökmag. De többet tud. . . Mi történik velünk a Földön?
- S most sajnálsz? - kérdezte.

A kislány felnézett rá. Szeme lobogott, mint a fáklya.

– Nagyon – mondta halkan.

A Krónikás elrántotta a kezét.

– De hát miért? Tulajdonképpen nem ismersz. Mit sajnálsz rajtam?

Eszter csillagszeme visszanézett.

– Ennyire nem sajnáltam senkit. Így nem beszélgettem senkivel. A bácsi azonban nagyon –

– Nagyon...? Folytasd.

– Nagyon ráfizetett.

– Mire, te kis rejtély. Mondd ki végre.

– A bácsi is tudja. Arra, hogy egyszer – régen – írni kezdett.

A Krónikás megdőbbedt.

Eszter a kapukilincsre tette bal kezét. Mozdulatlanul állt a homályban.

– Sors – mondta halkan.

– Sors – ismételte a Krónikás.

Egyikük sem mozdult. Az utca sötét volt és csendes. Szemközt álltak, mozdulatlanul.

A Krónikás nem tudott elmenni.

Eszter nem tudott bemenni.

Percekig álltak, a szótlanság ígézetében.

Aztán a kislány előre lépett.

– Kérem a bácsi kezét.

Zavartság.

De már a Krónikás ujjait fogta. Szótlanság álltak így. Talán sokáig.

– Ez a kéz... – suttogta Eszter és felnézett. Nem fejezte be. – Ami a legjobb, azt kívánom a bácsinak. Míg élek.

Aztán elengedte a Krónikás kezét. Belépett a kapun és lassan eltűnt a kert lombjai között.

A férfi lehajolva nézett utána, amíg csak a fehér alakot látta.

